

פרוטוקול מס' 7/24
מישיבת ועדת הכספים
סיום ד' כ" כסלו תשס"ו - 15.12.54
בשעה 09.00

חברי הועדה:

השתתף:

- י. גורי - היו"ר
- ח. אריאג
- א. בניחובסקי
- י. כדר
- ש. דיין
- א. סטופ
- י. פורדר
- ז. ספר
- א. הרצפלד

מוזמנים:-

- פ. נפתלי - ס"ס סד האוצר
- פ. ספיר - המנהל הכללי של האוצר

סדר-היום:

- א. חידוש הערבות לבנקים לסמן אשראי לחקלאות.
- ב. סיכום הדיון בשאלת מדיניות הדלק.
- ג. שאלות חברי ועדת הכספים ותשובות סדר האוצר.

היו"ר י. גורי: אני פותח את הישיבה.
בסדר היום שלושה סעיפים. נחיל בפע"ף א' - חידוש
הערבות לבנקים לסמן אשראי לחקלאות. קבלתי מכתב חתום על ידי סד
נפתלי מסלא מקום סד האוצר. (קורא את המכתב).

א.ס. בניחובסקי: רצוני לשאול סתי שאלות:

- א. האם לאחר הקמת הבנק הממלתי אין מקום
לשיתוף פעולה עם הבנק הממלכתי בענין מתן ערבויות על ידי הממסלה?
- ב. לא שמענו על רבית של 7,5 אחוז לחקלאות. אני חושב
שזה אחוז גבוה מדי בשביל החקלאות.

י. פורדר: א. אני מבקש למסור לנו פירוט מי הם הבנקים
הנותנים הלוואות אלו.

ב. פירוט כל הערבויות שניתנה.

לטר גניחובסקי ברצוני לומר, כי רבית של 7,5 אחוז לחקלאות זה הרבה, אבל אני מציע שלא לשנות זאת, כי אנו מעוניינים שהבנקים יתכרו הלוואות אלו, ואחוז זה בתנאים של היום הוא הסניסום שהבנקים יכולים לדרוש.

ח"ח טר האוצר פ. נפתלי: אני רוצה להעיר הערה אחת כשר החקלאות בערבות זו אין כל חידוש. הבנקים הנוטים הלוואות אלו הם: הבנק הלאומי, בנק הפועלים ובנק לדיסקונט. מצב האשראי של החקלאות הוא בכי רע, אנו עושים מאמץ גדול לחדש את ההלוואות והאשראי כדי להקל על המשקים.

מה שנוגע לרבית, אני הראשון המוכן לומר ש-7,5 אחוז בטביל החקלאות זה הרבה, אבל לצערי אני יודע מה מסלמים החקלאים בטביל האשראי שהם מקבלים שלא על ידי הסדורים של משרד החקלאות והאוצר. אינני רוצה לפריע, אבל הם מסלמים בערך 20 אחוז. על כן אנו מעוניינים בהסך הערבות הזאת.

מה שנוגע לשאלת טר גניחובסקי על שיחוף פעולה עם הבנק הממלכתי, אינני רואה ברגע זה כיצד אפשר לעשות זאת. הבנק הממלכתי אינו גורם לערבויות במקום הממשלה. הבנק הממלכתי לפי סגנון החוקי אינו נותן הלוואות ישירות לחקלאים או למשקים חקלאיים. אינני רוצה לומר שבהמשך הדברים לא יוכל לבוא שנוי בכיוון זה. לכן אני מבקש לאשר את חידוש הערבות. פירוט ההלוואות אינו בידי, אך נמצא אותו בהודעות הראשונה.

ח. אריאב: האם הלוואה זו כוללת את כיסוי הצ'קים שעליהם דובר בישיבה הקודמת?

ט"ס טר האוצר פ. נפתלי: איננו מדברים ברקע זה על הלוואה מסויימת אלא על אפשרות להמשיך בסתם הלוואות. אין עדיין תכנית לכיסוי הצ'קים אבל בהלוואות אלו מדברים עליהן עכשיו כסומים מסויימים לכבוי שריפות.

הינ"ר י. גורני: אני מעמיד להצבעה את אישור הערבות להלוואות לחקלאות.

ה צ ב ע ה

חידוש הערבות להלוואות לחקלאות - אושר

הינ"ר י. גורני: אנו עוברים לסעיף ב': סיכום הדיון בשאלת מדיניות הדלק.

לאחר הדיון שקיימנו ב-1.12.54 על מדיניות הדלק של הממשלה - הצעה שהועברה אלנו על ידי הכנסת - אני מציע לקבל מסקנה זו:

לאחר שספענו ביאורים מקיפים מפי מנהל האוצר על דרכי רכישת דלק מארצות שונות סיכמה הועדה, כי הביאורים מניחים את הדעת ויש בהם כדי לסלק כל החסרות והטענות של מר ארם, כי מדיניות הדלק של הממשלה עשויה להכביד על רכישת דלק מברית המועצות ומארצות אחרות המוכנות למסך דלק למדינת ישראל בתנאים מסחריים מתקבלים על הדעת.

י. גורני: אני מבקש לדחות את ההצבעה עד יום שלישי הבא.

הינ"ר י. גורני: היות ותמיד נענים אנו לבקשות כאלה, נעשה זאת גם הפעם.

היו"ר י. גורי:

ועכשו נשמע חשונות על שאלות שנשאלו בישיבה הקודמת, ונציג שאלות חדשות.

י. ספיר:

מהישיבה הקודמת נותרה רק שאלה אחת, שצריך הייתה לבררה, בענין האסלג. ובכן, לפי קצב העבודה ובנין הכריכות, יש להניח שב-1.6.55 יתחילו בייצור נורמלי של אסלג. מעריכים את הכמות בשנה הראשונה ב-100 אלף טון.

מני מבין שטר הרצפלה שאל - מדוע הוקצבו יחידות דיור לעולים מאפריקה הצפונית על חשבון היחידות לשוכני המעברות המצויים במצב קטסטרופלי זה 5 שנים? מני יכול להגיד מה המצב בבניית שיכונים על חשבון תקציב 1954/55, שמימון לו צריך להעשות בשנים 1954/57.

מהתכנית של 1953/54 נשארו אלף יחידות שרובן שוכנות. ביחס ל-300 מהן ישנם שיכונים עם העולים בקשר לתשלום המג'יסטלי. זה קיים בטבריה וב עוד שני מקומות. אשר לתכנית של 1954/55, שהמימון לה צריך להיות תוך 3 שנים, הוחלט לבנות 11 אלף יחידות. מהם החלו לבנות 9000 יחידות ו-7400 במצאות בשלב בניה ממש, ו-1600 בשלב סדורי המים. החל מינואר יתחילו למסור את היחידות לעולים. בחודש ינואר ימסרו 300 יחידות, בפברואר - 300, החל מאפריל 600 והחל מיוני 900. בבירורים פנימיים במשרד העבודה הוחלט שכאלפיים יחידות מתוך ה-11 אלף יחידות יימסרו לעולים חדשים, 11 אלף יחידות זה בערך 90-85 אחוז מכל דיירי המעברות, שמעריכים את מספרם הכולל בין 12,500 ל-14,000 משפחות.

אשר להתישבות, בתקציב ישנו מימון ל-200 יחידות בקבוצים. מזה הסריה הראשונה של 1200 יחידות בניון הושלם. הסריה השנייה של 1200 יחידות החל בבנייתם. לקבוצים הצעירים הוקצבו שתי סריות; 300 בגמר ו-500 בהתחלה. לשפורים במושבים הוקצבו 4 מליון לירות. עד היום הוצאו כבר 2,5 מליון לירות. יש להניח שעד יולי יוצאו את המליון וחצי הנותרים. כלי בחורף קצב הבניה מטי יור. הוקצב סכום של 550,000 לירות להוצאות סניטריות, שגם אותן אנו מוציאים. דבר זה יכביד עלינו לא מעט, כי המימון לשלוש שנים הוא רק תיאורטי, ולמעשה צריך לשלם את הכסף בתקופה הרבה יותר קצרה מאשר 3 שנים.

השיכון העממי סך הכל - 6500 יחידות. בתהליך של בניה - 5100, ועוד 400 יכנסו לבניה בזמן הקרוב ביותר. היחידות יימסרו למשתכנים החל מינואר 1955 במספרים קטנים שיגדלו החל מאפריל 1955. למוסחים, שוטרים ועובדי מדינה הוקצבו 100 יחידות. החלו לבנות 600 יחידות, ישנן כל מיני התחייבותות של ועדת הכספים מהשנים הקודמות לאלף יחידות, כולל 550 יחידות לשיכון האזרחי ומאה יחידות לצעלי טלאכה.

היו"ר י. גורי:

מני רוצה להזכיר לך כי הדיון שהתנהל בוועדת הכספים על התקציב היה כבר לאחר הוועדה לעניני המעברות סיכמה את מסקנותיה. במסקנות אלה נאמר: "..... (קודם את המסקנות) זאת אומרת, כי אם עד סוף 1955 יימסרו 9000 יחידות דיור, פתרנו 75 אחוז מהבעיה

י. ספיר:

כן.

היו"ר י. גורי:

בשעת הדיון מסר טר עילם; כי לאחר שהחל גל עליה מצפון אפריקה יש בדעת הממשלה להפריש חלק מהבתים שנועדו לשוכני המעברות לעולים החדשים, מבלי לקבוע מספר. טר הרצפלה עמד בתוקף על כך שיימצאו מקורות אחרים לצורך זה, ולא יחסינו מאומה מהתכנית שהוכנה לחיסול המעברות. הוועדה החליטה לאשר את התקציב ולשוב לדון בנושא זה בשלב מאוחר יותר. אפשר לוטר שעכשו מתקיים דיון זה. לאחר הביאורים ששמענו ממנהל משרד האוצר, צריכה הוועדה לסכם את הביאורים אלה מניחים את דעתה.

א. הרצפלה:

הכנסת התחייבה לפתור את בעיית השיכון ליושבי המעברות עד סוף שנת 1955. והחשוב היה על 14 אלף יחידות. ט-14 אלף יחידות דיור לקחו 2500 יחידות לעולים החדשים

מצפון אפריקה. הכנסת צריכה לראות זאת מובה מוסרית לחסל את כל הברונזים עד סוף 1955. מטרתו בוועדת הכספים כי אם צריך להקציב 2500 יחידות לעולי צפון אפריקה - לא זה צריך להיות המקור לכך. ואנני תובע להחזיר את היחידות שנלקחו למטרה זו מיוזמי הברונזים.

אנו מוציאים השנה 80 מלף לירות לתיקון הברונזים. וזוהי הוצאת אנו. אם העולים יצטרפו להסדר הברונזים עוד שנתיים, זה יצלה 250 מלף לירות להחלפת ברונזים ותיקונם.

אני שואל שפוא: האם אתם מוכנים לקחת על עצמכם להחזיר ליוזמי המעברות את היחידות שלקחתם מהם, שלפי חשבוני מספרן טביע ל-5000.

י. פורדר:

לפנינו בעיה מורכבת מאד, גם מבחינה מוסרית וגם מבחינה כלכלית. ולכן ברצוני לבקש מהאוצר: א. מספרים על יחידות השיכון בכל השטחים; ב. ההתחייבויות מבחינה תקציבית; ג. מה נותן יום עבודה בבניה מבחינת התעסוקה? ד. כמה עולה בניה זו בטבע זר מה מקומה של הבניה בכלכלה הישראלית, ומהו האומדן של הבניה הבלתי צבורית.

ט. דיין:

אנו שואלים אותך למד הרצפליד בפלוג המסכת שהעלה כאן. אני שואף לו בתביעה המוסרית שהגיע הזמן ליישב את יושבי המעברות ישיבת קבע. הייתי מבקש לדעת היכן מיישבים את יושבי המעברות, כי בטוח זה נעשתה לדעתו שגיימה חפזות. הושיבו אנשים בקרית סמונה ובמגדל העסק, מקומות שאין להם כל בסיס כלכלי, בו הזמן שאפשר היה לישב אנשים אלה בצפת ובעפולה.

אנו שומעים שהעליה תגיע השנה למסדרים של 30 מלף עולים. רצוני לשאול: איפה יושיבו אותם.

כן רצוני לדעת, האם כל הבתים בהתישבות הקודמת מלאים.

א. מסרופ:

כמה דירות נמסרו לעולי צפון אפריקה מתוך האלפים שנועדו להם?

פ. נפתלי:

על הפרטים יענה מר ספיר. ברצוני להעיר הערה כללית. נכון אומר מר הרצפליד, שישנה התחייבות מוסרית לחסל את הברונזים. ואני האחרון לזלזל בהתחייבויות גם אם הן מוסריות בלבד ולא תקציביות. אבל מצד שני חושבני שכולנו צריכים לראות את הבעיה בשלמותה. כולנו, גם ועדת הכספים, עושים שגיאה בזה שאנו מחליטים על דברים טובים מבלי לחשוב מספיק על התוצאות מבחינה תקציבית. וענין השיכון הוא מבחינה זו ארוכיני. היות וכולנו רוצים להחיש את פתרון הבעיה, אנו מחליטים על תכנית שהוצאתה לפועל מתחילה טיב, ואומרים כי המיסון ייעשה בתקציב הפילוח במסך 3 שנים. אחרי שלוש השנים אני מקווה שהחשבוניות התקציביות יהיו במסדר. אבל מה קורה בינתיים? - בינתיים אנו מוציאים סכומים גדולים ללא כיסוי, ועל ידי כך נוצר גרעון גדול בקופת האוצר. על כן אנו צריכים לדעת, שגם פלוגי התחייבות המוסרית מוגבל בטבע הקופה.

מר פורדר אומר, לדעתי בצדק, שכל הבעיה מסובכת מאד. אם רוצים אתם לדון פעם בכל השאלה, אני חושב שאתם צריכים לשתף בדיון זה את אנשי מסדר העבודה.

ח.מ.

המשך דברי השר פ. נפתלי:

למשל בחלטה, הועברו אנשים מחיי מעברה לשיכון קבוע עם משקי עזר קטנים. לעת-עתה - אי-אפשר לקבוע את הדברים האלה לעולם ועד - אבל לעת-עתה יש לאנשים אלה עבודה. הם אינם חיים מקצבה, אלא מעבודה פרודוקטיבית. נכון שחלק מן העבודה - לא כולה - היא במשקי הסביבה. אני יודע היטב את המצב ואת השאלה הכללית של עבודה שכירה, אבל נראה לי שהמצב כיום הוא כזה שאין להזניח אבודות חקלאיות בסביבה זו, ואין לעשותן אלא על-ידי עזרה שכירה. אי-אפשר לתת לאנשים אלה אדמות שיהיה בעצמם מתיישבים עליהן, מכיון שאינם מסוגלים עדיין להיות מתיישבים. לא כל אדם המוכן לעבודה ולמשק עזר מוכן גם להיות מתיישב. אלה הם אנשים חדשים המפחדים עדיין מפני האחריות הגדולה של משק עצמאי. במידה שאני מכיר את הדברים האלה, אין פירושן של הכרזות שיש מקומות להתיישבות חדשה, שאכן יש גם מתיישבים המוכנים ללכת להתיישבות. זו גם אינה שאלה גאוגרפית. איש מהם אינו מוטרט עד כדי כך בגליל העליון. זוהי שאלה של צורת חיים שלא כל אחד מוכן לה.

חבר-הכנסת דיין שאל מדוע לא להעביר את האנשים האלה לצפת. היטיבה בקרית-סמונה היא הרבה יותר מבורכת מאשר היטיבה בצפת ברגע זה. הייתי בסמונה בסביבה זו וראיתי שבקרית סמונה יש תעסוקה מלאה ובכלל אין שאלה של חוסר עבודה. בצפת, לעומת זאת, בלי תוספת של אנשים מקרית סמונה, קיימת בעיה קשה של תעסוקה, מטום שאין מקומות עבודה. זאת ועוד, הרבה יותר קשה לשלוח את האנשים מצפת לעבודה בגליל מאשר מקרית סמונה.

בדרך כלל, בכל התכניות של התיישבות אזורית אומרים הטכנאים שבריא מאד שיהיה קטר בין המסקים החקלאיים לבין הערים הקטנות. אינני רוצה לפסוק הלכה בענין זה כעת. ברצוני רק לאמר שהבעיות הן מסובכות וההכרעה אינה ניתנת בקו ישר, אלא יש להביא בחשבון כמה וכמה דברים. תמיד נמצא בקטיים לעמוד על התחייבויות מאד אנחנו מחליטים בתום-לב על הוצאות, בלי להתחשב עם ההכנסות בקופה. זהו אחד הגורמים הקשים במצבנו הכספי, שהחלטה על ההוצאה היא מוטבת הרבה יותר מאשר הסיקול על ההכנסה.

ק. לוז: מנהל מסדד האוצר אמר שתכנית הנזירה של 3 שנים תתבצע תוך שנתיים בערך. בינתיים נוספו למסקים, מלבד בדרך של קליטה, גם בדרך של יישובי טבעי - האם נלקח הדבר הזה בחשבון? האם נעשו תכניות בקטר עם הקליטה הנוספת מן העיר לכפר?

פ. ספיר: אתחיל מטאלתו של חבר-הכנסת לוז: הבעיה היא חמורה ביותר. את זה לא לקחו בחשבון. אנשי מסדד האוצר ודאי אמרו שאנחנו מסתבכים במסגרת של 3 שנים, ובסנה הבאה תהיינה עוד תביעות ויהיה צורך בשיכון נוסף. אין לנו אפילו הסכמה של תקציב הפיתוח. יש לנו דרישות של המסדרים. טרם קיבלתי דרישות משני מסדרים, אך במידה שקיבלנו דרישות הן מגיעות ללמעלה מ-4 מאות מליון לירות, לעומת תקציב הפיתוח שאנחנו מעודדים אותו ב-190 מליון לירות. התביעות המוגזמות האלו אינן עושות רושם רציני. אין בכווננו כרגע לעשות תכנית נוספת ל-3 שנים. אתמול רק שמעתי שהענקה שחשבונו שתגיע ל-40 מליון דולר, תהיה רק 37 מליון דולר. יש עוד "אובדראפט" בעניני שיכון של 15 מליון לירות, שאנחנו חייבים אותם, וסאינם מופיעים בתקציב, וכ-8,5 מליון לירות שהמוכנות חייבת ל-12 שנה וסגם כן אינם מופיעים בתקציב.

גם בשיכון העממי יש דרישות נוספות. יגמרו את ה-6500 יחידות ועוד אלף של משפחות עם מקרים מיוחדים ובהם נגמר העניין.

מ.א.

הסקירה שביקש מר פורדר, מבקש את אנשי מסדר
העבודה שיכיכנוה. אני הייתי מציע להזמין את

פ. ספיר:

מר עילם לדיון בבועיה זו.

לשאלת מר דיין, אני חושב ש-90 אחוז של הבתים

בהתישבות הקודמת מלאים.

בענין מס-ההכנסה דברתי עם מר סרף, וחזי סקנה

שהוא יעמוד בהבטחתו שב-30 במרס תמסר כל הטעטיסטיקה שהובטחה.

בזמנו יאלתי אני אנו זכאים לקבל את הדו"ח
של ועדת ויתרון. התשובה היתה חיובית, אבל את

י. בדר:

6

הדו"ח לא קבלנו.

אני מבקש להמציא לכם את הדו"ח.

י. ספיר:

ברצוני לומר: אתי תסיים וועדת סוציאליזם את

מ.א. גניחובסקי:

עבודתה, מה הם סדרי עבודתה, כמה פעמים התכנסה

עד עכשיו והאם חברי ועדת הכספים יכולים לקבל את הפרוטוקולים של ישיבות
הועדה?

מה ביחס לוועדת להטן?

י. בדר:

עדיין לא סיימה את עבודתה.

פ. ספיר:

על שאלות מר גניחובסקי מענה בישיבה הבאה.

הישיבה בעולה.

היו"ר י. גורי:

הישיבה בעולה בשעה 10.20